

FACTORII CE INFLUENȚEAZĂ CALITATEA AUDITULUI PUBLIC EXTERN

FACTORS INFLUENCING THE QUALITY OF EXTERNAL PUBLIC AUDIT

CZU: 657.63:351.95:342.565.4(478)

<https://doi.org/10.59295/spd2025j.82>

Mileva Valentina MĂNESCU DRAGOTOIU, drd. România

ORCID: 0009-0003-1096-4671

E-mail: manescu_valentina@yahoo.com

Universitatea de Stat din Moldova, Chișinău, Republica Moldova

Summary. *This article explores the main factors influencing the quality of external public audit, with a focus on institutional, legal, and human resource dimensions. The objective of the research is to identify the key variables that contribute to the efficiency and reliability of public sector audits. The methodology is based on qualitative analysis, comparative evaluation, and review of relevant literature and international standards. Findings highlight the crucial role of auditor independence, professional competence, clear legislation, transparency of audit results, and international cooperation. These elements interact systemically and require coordinated policy measures. The paper also includes a table assessing the estimated impact of each factor and a bar chart illustrating their perceived importance. Conclusions emphasize the need for continuous training, regulatory clarity, and public accountability to ensure a high-quality audit process in public institutions.*

Keywords: *Audit quality, independence, public sector, regulation, transparency.*

INTRODUCERE

Auditul public extern reprezintă un element esențial în asigurarea responsabilității și transparenței în utilizarea fondurilor publice. Într-un context marcat de presiuni sociale și economice, creșterea calității acestui tip de audit devine o necesitate strategică. Calitatea auditului influențează nu doar eficiența administrării resurselor publice, ci și încrederea cetățenilor în instituțiile statului.

Obiectivul acestui articol este de a analiza factorii care influențează calitatea auditului public extern, pornind de la componente instituționale, legislative și umane, cu scopul de a contura direcții clare pentru îmbunătățirea acestuia.

MATERIAL ȘI METODĂ

Cercetarea se bazează pe o analiză calitativă a literaturii de specialitate, documentelor oficiale emise de Curțile de Conturi, precum și pe studii internaționale publicate de entități precum INTOSAI sau Comisia Europeană. Metoda comparativă a fost utilizată pentru a evalua modul în care diferite state abordează calitatea auditului extern.

Datele au fost colectate din surse științifice și instituționale, fiind selectate conform relevanței, actualității și aplicabilității în contextul auditului public extern.

REZULTATE ȘI DISCUȚII

Independența instituțională a auditorului

Unul dintre cei mai importanți factori în determinarea calității auditului extern este independența instituțională. Conform standardelor INTOSAI, lipsa presiunilor politice și financiare asupra instituției supreme de audit este fundamentală pentru asigurarea obiectivității și integrității raportului de audit [1, p. 13].

Competența profesională a auditorilor

Calitatea resursei umane implicate în audit este un alt factor critic. Auditorii trebuie să dețină competențe tehnice, dar și etice, fiind supuși formării continue. Țările care investesc în dezvoltarea profesională a auditorilor înregistrează performanțe superioare în auditarea fondurilor publice [2, p. 24].

Claritatea cadrului normativ

Legislația care reglementează auditul extern trebuie să fie clară, coerentă și adaptată contextului național. Un cadru normativ ambiguu creează confuzii și reduce eficiența procesului de audit [3].

Transparența și comunicarea publică

Un audit este eficient doar dacă rezultatele sale sunt comunicate transparent. Publicarea rapoartelor de audit, accesibile cetățenilor, contribuie la creșterea responsabilității autorităților auditate [4].

Cooperarea internațională

Participarea instituțiilor supreme de audit la rețele internaționale (INTOSAI, EUROSAI) facilitează schimbul de bune practici și alinierea la standarde globale. Această colaborare are un impact pozitiv asupra calității auditului [5].

Tabel 1. Evaluarea impactului factorilor asupra calității auditului.

Factor	Descriere	Impact estimativ
Independența instituțională	Lipsa interferenței politice și financiare	Foarte ridicat
Competența auditorilor	Nivelul de instruire și formare continuă	Ridicat
Claritatea cadrului legal	Lipsa ambiguităților legislative	Mediu
Transparența comunicării	Accesul public la rapoartele de audit	Ridicat
Cooperarea internațională	Participarea la rețele profesionale	Mediu

Sursa: realizare proprie, pe baza literaturii de specialitate.

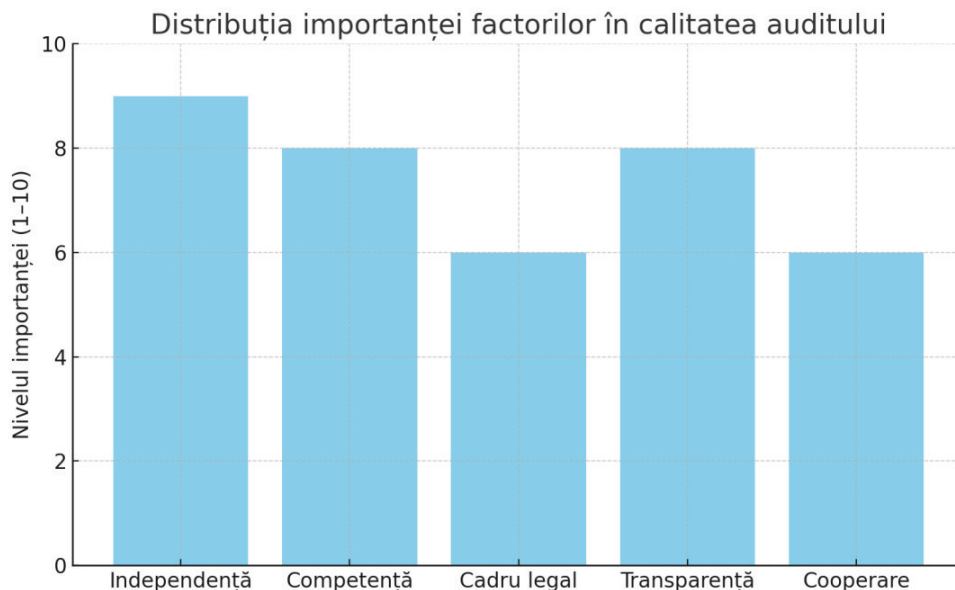

Figura 1. Distribuția percepută a importanței factorilor în audit.

Sursa: realizare proprie, pe baza literaturii de specialitate.

Analiză complementară

Pentru o mai bună înțelegere a impactului acestor factori, este importantă abordarea lor sistemică. Aceștia nu acționează izolat, ci se influențează reciproc. Spre exemplu, o legislație clară poate întări independența instituțională, iar o cultură organizațională orientată spre transparență poate stimula formarea continuă a auditorilor. De asemenea, implicarea activă în organisme internaționale facilitează alinierea la standardele de calitate, ceea ce determină o creștere a eficienței procesului de audit public extern. Exemplele din alte state arată că reformele sistemice au avut mai mult succes decât intervențiile punctuale. Prin urmare, politicile publice care vizează auditul ar trebui să fie coerente, integrate și bazate pe date concrete.

Perspective actuale și factori emergenți

În completarea elementelor tradiționale ce determină calitatea auditului public extern, transformările generate de tehnologie, globalizare și schimbările sociale aduc în atenție o serie de factori suplimentari, cu impact semnificativ asupra procesului de audit.

Digitalizarea și inovația tehnologică. Progresele în domeniul instrumentelor informatice și al analizei de date permit extinderea ariei de verificare și identificarea unor riscuri ascunse. Tehnologiile de tip big data și algoritmiile inteligenței artificiale sprijină auditorii nu doar în detecția neregulilor, ci și în fundamentarea unor analize prospective, care pot orienta politicile publice către eficiență și sustenabilitate [6].

Cultura instituțională și conduita etică. Dincolo de cadrul normativ și de pregătirea profesională, calitatea auditului este puternic condiționată de valorile interne ale instituției. Promovarea unei culturi organizaționale bazate pe integritate, obiectivitate și responsabilitate întărește credibilitatea concluziilor auditorilor și diminuează vulnerabilitățile legate de presiuni externe sau practici neconforme [7].

Participarea societății civile. Un trend tot mai vizibil îl constituie implicarea directă a cetățenilor și a organizațiilor neguvernamentale în valorificarea rapoartelor de audit. Consultările publice, platformele de feedback și accesul deschis la rezultate sporesc nivelul de transparență și favorizează responsabilizarea entităților auditate. Acest mecanism consolidează rolul auditului ca instrument de control democratic [8].

Capacitatea de adaptare la schimbări. Într-un context global marcat de crize succesive – economice, sanitare sau de mediu – instituțiile de audit trebuie să își adapteze rapid metodele și prioritățile. Orientarea către auditul performanței programelor publice privind digitalizarea, tranziția ecologică sau reziliența socială este esențială pentru menținerea relevanței și utilității actului de audit [9].

Prin urmare, calitatea auditului public extern se definește astăzi printr-o combinație de factori clasici și factori emergenți, iar integrarea dimensiunilor tehnologice, etice și participative devine o condiție de bază pentru consolidarea încrederii publice și a bunei guvernante.

CONCLUZII

Calitatea auditului public extern depinde de o combinație de factori instituționali, umani și normativi. Printre cei mai relevanți se numără: independența instituțională, competența auditorilor, un cadru legal clar și mecanisme eficiente de comunicare a rezultatelor. Pentru îmbunătățirea calității, este necesară consolidarea acestor factori prin politici coerente și investiții în resursa umană.

REFERINȚE:

1. INTOSAI. Lima Declaration of Guidelines on Auditing Precepts. Viena: INTOSAI, 1998. Disponibil: https://www.intosai.org/fileadmin/downloads/documents/open_access/INTOSAI_Publications/Publication_40y_Lima_Declaration/EN_40_Jahre_Lima_Deklaration.pdf [Accesat: 03.07.2025].
2. EUROSAI. Professional Development and Training of Auditors in the Public Sector. Bruxelles, 2020.
3. CURTEA DE CONTURI A ROMÂNIEI. Raportul public pe anul 2022. București: CCR, 2023.
4. OECD. Public Sector Transparency and Accountability. Paris: OECD Publishing, 2018.

5. CONSILIUL EUROPEI. Auditul extern în guvernarea publică. Strasbourg, 2019. Disponibil: <https://www.coe.int> [Accesat: 03.07.2025].
6. KPMG. The Future of Audit: Embracing Innovation and Technology. KPMG International, 2021.
7. IFAC. Professional Ethics and Organizational Culture in the Public Sector Audit. New York: International Federation of Accountants, 2019.
8. Transparency International. Citizen Engagement in Public Financial Oversight. Berlin: TI, 2020.
9. European Court of Auditors. Auditing the EU's Response to Climate Change and Digital Transformation. Luxembourg, 2022.